

Adaptace literárního díla v animované tvorbě

Dana Lindenthalová

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav produktového designu

akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Dana LINDENTHALOVÁ

Studijní program: B 8206 Výtvarná umění

Studijní obor: Multimedia a design

Téma práce: Adaptace literárního díla v animované tvorbě

Zásady pro vypracování:

Vypracujte obrázkový scénář a výtvarné návrhy na dané téma.

Výtvarné návrhy a obrázkový scénář jako prezentace ve formátu 70x100 cm, v digitální podobě ve formátu PDF.

Rozsah písemné části bakalářské práce: přibližně 35 normostran textu + přílohy, odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané šablony rtf) ve formátu PDF na 1 ks CD nosiči, v tištěné podobě 1 ks pevná vazba, 1 ks kroužková vazba.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Poš, Jan: Výtvarníci animovaného filmu, Odeon, Praha 1990

Animace a doba 1955–2000, Sdružení přátel odborného filmového tisku, Praha 2004

Kubíček, Jiří: Úvod do estetiky animace, AMU, Praha 2004, ISBN 80-7331-019-8

Dutka Edgar, Minimum z dějin světové animace, Akademie múzických umění, Praha 2004, ISBN 80-7331-012-0 160

Urc, Rudolf: Animovaný film, 1984

časopis PIXEL, ATLANTIDA Publishing s.r.o., Čechova 4, 170 00 Praha 7, www.pixel.cz
časopis Film a doba

ANIMATOIN NOW! Taschen 2007, www.taschen.com, ISBN 978-3-8228-3789-4

OGILVY, DAVID: Ogilvy o reklamě

HALAS, J. Základy animace

ECO, UMBERTO, Skeptikové a těšitelé, ARGO 2007 (2. vydání), ISBN: 80-7203-706-4

ECO, UMBERTO, O zrcadlech a jiné eseje, Mladá fronta, Praha 2002, www.mf.cz

DOVNIKOVIČ, B. Škola kresleného filmu, Praha Institut výchovy a vzdělávání

URC, RUDOLF, Benešová, Marie Dějiny animovaného filmu, I., VŠMU Bratislava 1995

URC, RUDOLF, Dějiny animovaného filmu, II., VŠMU Bratislava 1999

Vedoucí bakalářské práce:

ak. mal. Michal Zeman

Ústav animace a audiovize

Datum zadání bakalářské práce:

7. ledna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

9. května 2008

Ve Zlíně dne 1. dubna 2008

doc. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.
děkan

ak. mal. Šárka Šišková
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Adaptace literárního díla do animované tvorby

Tato práce zachycuje způsob převyprávění příběhu jiným jazykem, než jaký běžně používáme. Rozebírá také možnosti uchopení literárního námětu pro další zpracování a uvádí některé příklady, které se týkají animované tvorby. Praktická a teoretická část má společného jmenovatele a tím je sběratel lidové slovesnosti Josef Štefan Kubín, jehož povídka *Stelnej sedlák* (těhotný; březí) je obsahem praktické části bakalářské práce.

Klíčová slova: lidová slovesnost, způsoby animace, *Stelnej sedlák*

ABSTRACT

Literary work adaptation to animation creation

This work realization story way in other words than any other language wich we currently employs. Analyze ways hold literary subject matter too for other execution of a work and illustrated animation work. Practical and theoretical part have common factor and this is collector of folk literature Josef Štefan Kubín, whose short story *With young farmer* is synopsis of practical part in bachelor work.

Keywords: folk literature, means of animation, *With young farmer*

*Prohlašuji, že jsem na celé bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu
jsem citovala*

Ve Zlíně dne

.....

podpis diplomanta

OBSAH

I TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 SBĚRATEL LIDOVÉ SLOVESNOSTI J. Š. KUBÍN.....	9
1.1 KUBÍNŮV NEHORÁZNÝ HUMOR.....	9
1.2 ZPŮSOB PŘEVYPRÁVĚNÍ.....	10
1.3 JAZYK A STYL.....	12
2 LIDOVÁ SLOVESNOST JINAK.....	15
2.1 DIVADLO 15	
2.2 MLUVENÉ SLOVO.....	15
2.3 KRESLENÉ PŘÍBĚHY.....	16
3 SLOVO A ANIMOVANÝ FILM.....	18
3.1 ZPŮSOBY ANIMACE.....	18
3.2 LOUTKOVÉ FIMFÁRUM.....	22
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
4 PŮVODNÍ NÁMĚT.....	25
5 NÁMĚT	28
5.1 STELNEJ SEDLÁK	28
5.2 ZPRACOVÁNÍ NÁMĚTU.....	30
5.3 OBRÁZKOVÝ SCÉNÁŘ.....	31
5.4 TYPY POSTAV.....	37
ZÁVĚR.....	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	40
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	41

ÚVOD

Animovaná tvorba velmi úzce souvisí s literární předlohou, tedy především s knihou většinou pohádkovou nebo knihou příběhů. Její text je velikou inspirací ke zpracování scénáře, ať již k animovanému filmu kreslenému, loutkovému, počítačově zpracovanému nebo vytvořenému technikou pixilace. Literární předlohou se inspiroují samozřejmě také tvůrci divadelních inscenací nebo vypravěči, jejichž přednes je zaznamenáván na zvukové nosiče.

Většina knih obsahuje kromě textové části také část obrazovou, jinak řečeno ilustrovanou. Náš knižní trh oplývá nepřehledným množstvím knih. Některé nestojí za moc, ale ty výjimečné z řady vyčnívají. V české republice existuje několik nakladatelství, jejichž prioritou je kvalitní grafické i výtvarné zpracování vhodně vybraného titulu. Z mála bych jmenovala alespoň nakladatelství *Meander*, které se zaměřuje na knihy a leporela pro děti a mládež od současných autorů nebo alternativní nakladatelství dětských knih *Baobab*, který hledá výhradně mladé, neznámé autory. Díky posledně jmenovanému nakladatelství mohla vzniknout kniha *Baba nad Čerta*, kterou napsal J.Š.Kubín a ilustracemi doplnila Tereza Říčanová. Tato kniha získala třetí místo v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2000. Nevím, jestli si úspěch zasloužila vtipným obsahem, který je napsán nářečím, jímž se J.Š. Kubín celý život lišil od ostatních spisovatelů nebo zmíněnými černobílými ilustracemi mladé autorky, ale autora zde nezmiňuji náhodou.

Ráda bych rozebrala Kubínovo dílo a jeho odkaz lidové slovesnosti, které bude doplněno obrázkovým scénářem a výtvarnými návrhy. A v návaznosti na dané téma se ještě zmíním o možnostech výtvarného pojetí animovaných filmů, které mají společného jmenovatele - literární předlohu, ale zpracovány jsou vždy jinou technologií, tedy jsou buď kreslené (večerníček *Čarodějná pohádka* od J. Š. Kubína), loutkové (*Fimfárum* od Jana Wericha), poloplastické (*Pojďte, pane, budeme si hrát* od Jiřího Trnky animovaná Břetislavem Pojarem) nebo vytvořené počítačovou animací (*Kozí příběh*).

Jako předlohu obrázkového scénáře, který je součástí praktické části bakalářské práce, jsem si zvolila povídku *Stelnej sedlák* z knihy *Strakatý máslo* od J. Š. Kubína, která dosud nebyla do animované podoby zpracována.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SBĚRATEL LIDOVÉ SLOVESNOSTI J. Š. KUBÍN

Josef Štefan Kubín profesor, sběratel lidových vyprávění, pohádek a písní, prozaik, etnolog, dialektolog, folklorista se narodil 7. října 1864 v Jičíně a dožil se úctyhodných 101 let. Tedy možná není ani překvapením, že svou tvorbu začal psát teprve ve svých 75 letech, ačkoliv je to skutečně ojedinělé.

Ve svém dlouhém životě se zabýval mnohým, ale ze všeho nejraději sbíráním lidové slovesnosti, které se věnoval 35let. Tu buď jen přepisoval anebo převypravoval velmi osobitým stylem, kterým lidovou mluvu ještě více podpořil. Zaměřil se na různé oblasti české lidové slovesnosti, ale ze všeho nejčastěji se věnoval podkrkonoší a kladsku.

Důležitý byl autentický hlasitý přednes lidových pohádkářů umocněný použitím lidového jazyka, bezprostředním vyprávěním a různorodostí příběhů, které byly jiné svou obrazností, smělostí, svým osobitým humorem, ironií i drsným vtípem. Záznamem J. Š. Kubín reprodukoval obsah vyprávěného děje, ale také fonetiku. Tímto způsobem se mu podařilo zachytit nářeční podobu příběhů, které vycházely především ze života obyčejných lidí, vždyť samotní vypravěči jimi byli a to se také promítalo do jejich obsahu. Kubín nehledal příběhy krásné, ale pravdivé, nevytvářel mýty, nesnažil se měnit skutečný život v ideál. Řeč jeho poudaček, která tuto skutečnost potvrzuje je dnes historie, přesto je jeho dílo stále moderní, inspirativní a mladé.

1.1 Kubínův nehorázný humor

Charakteristickým znakem Kubínových báchorek je jejich humor. Převažuje nadsázka a nesmysl, nebo jednodušeji řečeno – převrácení smyslu, záměny jedné věci za druhou.

Zdroje tohoto humoru můžeme rozdělit do několika skupin:

1. Neobyčejné fyzické vlastnosti a zvláštní vzezření, kdy např. *chalupník jménem Bezedný sní padesáticentovou štikou na posezení a ještě má hlad* nebo *mladému Fabiánkovi ze samého běhání*

*narostou další dvě nohy, z nichž jedny chodí dopředu a druhé dozadu, takže Fabiánek stojí stále na jednom místě.*¹

2. Neobvyklé duševní vlastnosti, lidská zpozdilost, bláznovství a konkurence, kdy *chalupník Bucek vymění stále bučící krávu za hrstičku čočky* nebo *sousedé stavějí kostelní věž z másla*.
3. Nevidané způsoby cestování a pohybu, kdy *dědeček jezdí na osedlaném kohoutovi* nebo *koza Hopajda se přenese přes moře na babím létě* anebo *mladý Mikulka projede kus světa v rozbitých saních tažených blechou*.
4. Podivuhodné příběhy a dobrodružství, kdy *hloupý Honza se dostane do nebe a tam pomáhá nebeské babičce dělat počasí, vypouští sluníčko, měsíček a hvězdičky a dělá bouřku a blesky.*²

1.2 Způsob převyprávění

Při zpracovávání sebraných povídek Kubín nejčastěji používal formu přepisu toho, co slyšel od lidových vypravěčů. Pokud do textu zasáhl, tak pouze tím, že se snažil o srozumitelnost nářečí a občas jej převedl do spisovného jazyka.

Používal ale také metodu převyprávění, kdy do lidového zápisu zasahoval podstatně víc. Obohacoval text novými motivy nebo ho různými způsoby oživoval, ale především podstatně rozšiřoval tím, že si např. vymýšlel i nové scény. Žádným ze zásahů ale příběhu neublížil, naopak aby děj přiblížil např. dětskému čtenáři, odstranil hrubé a cizí výrazy, málo známá slova obměňoval za ta známější atd. Do textu také vkládal vhodná přísloví, části písní a pořekadel.

Povídku *Stelenej sedlák*, kterou bych ráda použila pro animovaný scénář, dokonce přepsal tak, že v ní zaměnil, postavy i místa, ale také použil jiné nářečí...

¹ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 37

² VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 37

Stelný farář (stelný – těhotný, březí)

Jeden farář byl nemocnej, porád takový bolesti u sobě, tak poslal kostelnika k bábě, k zjištění moče. Dal mu ho flašku sebou. Ten de, daleko to bylo, až tam unavenej usnul na palouku, pár klucu tam paslo krávy, a ty z taškářstvi mu láhev vytáhli, že co tam může dobrýho bejt, a jen ochutnávaj. Toť že poznali hned, že to sou chcanky! Tak to v tej ráži vylili. Ale pak se báli, že by je strejc moh honit, tak dyž kráva chcala, tu flašku jí nastavili, a zasej mu ji tam pěkně strčili.

Ten zas pomalu de, až přišel k tej bábě doktorce. Vona koukne, třepá flaškou proti světlu, a jen kroutila hlavou:

„Človíčku, todle já lečit nemůžu, vý ste stelnej! To se vobratte na jinou pomoc.“

Tak von de s tím zpátky, už se šeralo a pochladno bylo. Že by rád vostal v tej chalupě do rána. Ty ho tam nechali, a kostelnik po tej cestě usnul, spal jako zajc pod mezej. Ustlali mu na kus slámy. A ted'ka tu noc voni dostali telátko a nevěděli nic lepšího, šup s nim k milýmu strejcoj. Ten se eště přede dnem probudil, kouká:

„Inu kterýho enčpíkla! Snad sem neporodil za pana faráře?“

Rozespalej, dlouho necaramonil (*neotátel*), tele na záda, a už to mete k nám. Ale ty ráno viděj, sákra chlap, je i s teletem pryč! Tak honem za nim.

„Neviděli ste tu někýho s teletem?“

„Jo jo, šel tady takovej. Ale bude už hodnej kousek!“

Jedou tumlem: „aha, už tě máme na veřtatě (*jsi náš!*)!“ A jak ho mydlej, tak ho mydlej.

„I dyť to je farářový dítě! Co myslíte, lidi!“

„My ti dáme dítě!“

Tele mu zebralei, a ten at' si tam počítá modřiny.³

³ Jech, J.: *Na Vaši radost Josef Štefan Kubín*, s. 159

Kubínovo místo ve vývoji české pohádky je vyjímečné. Nelze ho připodobnit k Boženě Němcové ani k K. J. Erbenovi, kteří se před ním sběrem pohádek také zabývali. Ale s tím rozdílem, že jim nešlo v první řadě o uchování lidové slovesnosti. Oba vycházeli z romantických představ a sebrané pohádky tak také přetvářeli. Kubín je v porovnání s Němcovou rozmanitější, z jeho pohádek doslova prýští radost z vypravování, je z nich cítit jakési pábitelství. Erben a Kubín se liší objektivitou svého podání. Kubín se vyžívá v detailech tolik, že není nesnadné uvěřit, že to či ono se odehrálo za „tím našim dvorkem“. Vše je navíc podloženo fundovanými názory folkloristické školy.

1.3 Jazyk a styl

Ať už se styl Kubínova vyprávění někomu líbil více či méně, jedno se mu nedá upřít. Jazyk a styl, který používal, vynalézavost a básnivost byli jeho silnou stránkou. Dialektika Kubínova jazyka, která vznikla používáním nářečních slov v textu, měla úlohu ještě víc ozvláštnit použitý jazyk. Patří sem výrazy jako *čistecká (voda), lajsko (hejno), limonka (limonáda), podlud (podvod) nebo topič (topivo)*.⁴ Kubín tyto lidové výrazy sice přejímal, ale daleko častěji je používal k vlastní tvorbě, byly pro něj inspirací.

Další Kubínovou inovací byly neologismy. Spočívaly v tom, že ze slov zakončených na *-árna, -írna* vytvářel často novotvary s příponou *-na (-lna, -ovna)*, jako např.: *mléčna (místo mlékárna), kouřilna, sušilna, lékovna (místo lékárna), potravna (místo spížirna)*, což jistě také přispělo ke svéráznosti už tak malebného a květnatého jazyka.

Tím ale výčet animozit v Kubínově jazyce nekončí. Tak například z jeho vymyšlených nadávek bychom mohli sestavit celý slovník. Jeho vynalézavost opravdu nezná meze. Mohu zde uvést pár příkladů, které začínají na písmeno „k“: *kaněra, kazbunda, kazbundík, klazan, košpleta, kundibalka, kydoň*; nebo na písmeno „m“: *mandragúra, marvanikm matlas, mitiřuk, modrohnát, mrňoule, mumra, muniš*.⁵ Takový komplex nadávek pak vypadá takto: *ty aurikule*

⁴ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 101 - 102

⁵ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 104

*z nedopatření božího na svět zplozená; vid', miska ti tuhle nestačila, vid', kvintescence proklamaštná.*⁶

Synonyma týkající se částí lidského těla, třeba ruce: *pačmáky, pracny, chňáry*; nebo břicho: *náca, pudník, putník, pupelec, terboch*; či zadnice: *čudidlo, masopust, sedačka, prdidlo, zadinka, usedlost, zadní Indije*.

Epiteta, tedy spojování slov s básnickými přívlastky, které působí nečekaně až pejorativně: *národní bandaska, národní legrace, národní třešně, národní lupínek (pohlavek)*. V případě použití přívlastku „národní“ je přenesení významu „náramný“ vlastně jakýmsi odlehčením podtextu. Samostatnou disciplínou jsou pak epitety smíchu. Podle Kubína je hned několik druhů smíchu, pro příklad: *drobný, hrčivý, hýkavý, šumivý, červený, žlutý, jedový, psí, divotvorný, kudrnatý* (toto přídavné jméno měl Kubín zvláště v oblibě).⁷

Přirovnání: *leží tu jako ryba v oleji; holky se budou vrtět jako moucha v pomejích; jste mi tu platní jako v kostele pes; její tělo bylo hebké jako čerstvá návěj sněhu*; která vycházejí z výjevů denního života obyčejných lidí.⁸

Metafory: *ruce mé, věžňové samoty, pnou se po tvém objetí*; personifikace: *marná sláva, paní Zubatá si hraje s námi na schovávanku*; spojování nesouvisejících pojmů: *komedie s drbáním, osud se zelím, život bez rukávů*; rčení: *to je náhoda, pane Jahoda; ať má jednu huba, co poroučí Kuba; chacha, Habeš, kam se hrabeš; říkadla* poskládaná z rčení: *pane Musil, to sem zkusil, dyž sem vám ty husy dusil; jednou já, jednou ty, jednou naše Terka, rozběhla se do lesa, byla z ní veverka*; vtipné obměny přísloví: *komu není shůry dáno, může dostat ze strany*; a vlastní přísloví například o ženách: *bez ženy ani polévka na stole; chalupa bez ženy, jako díž bez kvásku; muž je lampa a žena její světýlko; jdeš-li na vojnu, modli se jednou, sedáš-li na loď, dvakrát, a ženu-li bereš, třikrát.*⁹

Ještě bych se zastavila u pohádek. Tedy u jejich uvedení a závěru. Z dětství se mi vybaví, že když už jsem ležela v postýlce, ke které přistoupila maminka, aby

⁶ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 104

⁷ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 106 - 107

⁸ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 107

⁹ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 108 - 113

mi na dobrou noc přečetla pohádku, začínala většinou notoricky známými slovy „bylo nebylo...“ a dál „za devatero horama a devatero řekama...“ anebo „byl jednou jeden král a královna a ti měli dceru (syna)...“ Vzpomněla bych si také na večerníček o Rákosníčkovi, který začínal vyjíměčně jinak: „Za mlhou tak hustou, že by se dala krájet...“ Tím ale má zásoba pohádkových úvodů končí.

Kde jinde bych hledala něco neobvyklého, než v próze J.Š. Kubína? Jeho báčorkové úvody jsou velmi barvitě:

- *Je to na tom světě, když bačkora kvete!*
- *Starý moudrý vypravuje, mladé nevědoucí poučuje.*
- *Byl jeden pán a jmenoval se Přibyl. Vždycky si jednal čeledína na sto zlatých za měsíc, ale nic mu neplatil. Platil, ale holí!*
- *Poslechněte lidičky, zas něco nového, co se v světě nestalo času nynějšího.*

Podobné je to i v pohádkových závěrech, jen s tím rozdílem, že Kubínova nápaditost je v nich ještě větší:

- *No, a dej jim pámbu štěstí po tom mokrém dešti!*
- *A koš vody na schody, já tam nebyl od té doby*
- *Tak. A byl jeden sedlák, měl kobyly a bič, a naše pohádka je pryč.*
- *Inu, chytrák umí vždycky nahnat do své sítě!*
- *A hle, u konce je moje bajka, všehodajka. Požehnej jí, Bože, aby se vám zalíbila, potěšila, a zas nová, ještě lepší, vedle ní vyklíčila. No a, Káčo nevidíš? Nalej mi vína, ať na chvílku okřeje hlavička už líná.¹⁰*

¹⁰ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 115 - 116

2 LIDOVÁ SLOVESNOST JINAK

Pohádky, báchorky, poudačky, prostě Kubínovo psané slovo doslova lákají k práci s mluveným slovem svou neotřelostí a širokým záběrem, ale také tím, odkud vzešly – tedy od vypravěčů, od obyčejných lidí. Za každou větou lze najít mnoho tvůrčích podnětů, které vybízejí k dramatizaci ať už divadelní nebo filmové, či jen ke zvukovým nahrávkám.

2.1 Divadlo

Dramatizace Kubínovy prózy se za okupace ujal Josef Šmída a roku 1941 připravil dramatické pásmo s názvem „*Přijďte pobejt čili Námluvy a pomluvy aneb Jevištní povídka podle Lidových povídek z Podkrkonoší*“, také „*Pěšky jako za vozem*“. Inscenaci uvedla roku 1943 nejmladší divadelnická generace z Větrníku v čele s herci Stelou Zázvorkovou, Vlastimilem Brodským a Vlastimilem Podzimkem. Hra měla mezi diváky úspěch.¹¹

Jiné dramatizace se dostalo „*nevázané pohádce a povídačce o pozemských radostech, slastech i strastech*“¹² s názvem *Voda čerstvosti*, která byla spíš scénickou koláží Pavla Vašíčka a variací na pohádku *Živá voda*. Toto pásmo obsahovalo také např. kratší anekdoty jako je *Nahluchlý ženich*, *Kde je Rakousko?* a jiné drobnější scénky. Zajímavé bylo netradiční zpracování, kdy se vyprávění herců prolínalo s loutkovou hrou a vše bylo navíc doprovázeno živou hudbou. Inscenace byla uvedena v zimě 2001 a určena opravdu jen pro dospělé!

2.2 Mluvené slovo

Supraphon se v roce 2007 postaral o vydání audio nahrávky mluveného slova s Janem Werichem z let 1952 – 1967, který v nich čte tři své vlastní texty a tři pohádky J. Š. Kubína. Bylo to v době počáteční práce na Haškově Švejkovi. Pohádku *O zlaté rybce*, jejíž pozměněná verze je na audio nosiči, napsal Werich pro Jiřího Trnku a jeho animovaný film. Zajímavé je, že tento film vlastně nemá animaci žádnou a vůbec mu to neubírá na kvalitě. V animovaném filmu hlas Jana

¹¹ VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*, s. 18

¹² <http://ld.johannesville.net/odkazy/kubin-josef-stefan>

Wericha oživil dokonale černobílé kresby, které jsou pouze nasnímané kamerou a prolínané. V souboru povídek na CD nosiči je také bajka *O orlech a hovniválech* anebo anekdota nazvaná *Všude byl, všechno zná, všechno ví*. Navíc zde lze najít dvě dříve zakázané písničky *Bleška a veška* a *Hodné štěně*. Průvodní slovo má Ondřej Suchý, o hudbu se postaral orchestr Karla Vlacha.¹³

2.3 Kreslené příběhy

V únoru letošního roku uvedla Česká televize sedmidílnou sérii večerníkových kreslených příběhů, zpracovaných již v roce 2002 na motivy oblíbených pohádek J. Š. Kubína. V jednotlivých dílech vystupuje dcera zlé čarodějnice, meluzínka Amálka, která je svou postavou propojuje. První díl se jmenuje Pepin a pojednává o tom, jak... *„Byl jeden táta a ten měl šest synů a jednu dceru. A tak je posílal po jednom na zkušenou do světa. První šel Pepin a zrovna do čarodějného hradu, ke zlé čarodějnici, která zle zatápěla už své jediné dceři – hodné a šikovné meluzínce Amálce. Ti dva si padnou do oka a tak Amálka postaví kouzlo proti kouzlu, pomůže Pepinovi splnit přetěžké úkoly a pak spolu i utečou. Marně je čarodějník i čarodějnice v doprovodu čarodějných pomocníků, výra a kocoura, honí – Amálka vykouzlí v lesní studánce hrad a žijou si tam s Pepinem přímo pohádkově.“*¹⁴ Pepin měl šest bratrů, kterým meluzínka svými kouzly pomáhala. Jednoho z nich Honzíčka dokonce naučila čarovat.

Na tuto řadu příběhů navazuje šest nových dílů, ve kterých je hlavním hrdinou právě Honzíček, který si vyhlíží nevěstu. Ale přitom vždycky uvidí něco moc zajímavého a tak se stane, že se Honzík vydává na „kouzelné“ cesty plné dobrodružství a princezen, až si na poslední chvíli uvědomí, že by mohl ztratit i tu svou Kačenu. Teprve potom mu doje o co by mohl přijít, vrátí se k ní a vezme si jí za ženu.

Svým hlasem večerníček doprovázela a s podkrkonošským nářečím si se ctí poradila Barbora Hrzánová. Zajímavou hudbu zkomponoval Karel Holas, známý houslista ze skupiny Čechomor. O výtvarno se postaral Tomáš Paul, scénář napsala a režijně připravila Anna Habartová a kamerou vládl Zdeněk Kovář.

¹³ KUBÍN, J.Š.: WERICH, J.: *Jan Werich vypráví pohádky a povídky*, [CD]

¹⁴ <http://www.fdb.cz/filmy/39936-carodejne-pohadky-1-7-dil.html>

obr.1, Čarodějné pohádky

obr.2, Čarodějné pohádky

3 SLOVO A ANIMOVANÝ FILM

Chtělo by se mi až říct „na počátku bylo slovo“. Možná hned několik slov, sousloví, vět, odstavců, kapitol, příběhů, celých knih. A v nich někdo listoval, jen tak hledal, možná inspiraci, možná si jenom četl a tolik se u toho bavil, že ho napadla myšlenka: „Co kdybych já zkusil oživit ten krásný příběh, u kterého se bavím?“ Možná to byl Jiří Šalamoun a listoval scénářem Rudolfa Čechury, který napsal příběh *O Maxipsu Fíkovi*; možná Radek Pilař a listoval v knize Václava Čtvrťka *O loupežníku Rumcajsovi*; nebo Zdeněk Smetana, kterému se zas líbil Vančurův příběh *O Kubulovi a Kubovi Kubikulovi*?

3.1 Způsoby animace

Každý výtvarník má svou představu a především svůj rukopis, který mnohdy předznamenává to, jakým způsobem bude vybranou látku pro animaci zpracovávat. Existuje hned několik způsobů práce s předlohou.

Často používaná je animace kreslená, neboli plošná. Plošnou animace lze ještě rozdělit na animaci plnou a totální, bezkamerovou (kdy se tvoří rovnou na filmový pás), ploškovou, tedy animaci vytvořenou na ploše, kam patří techniky animace vytvořené špendlíkovou technikou, koláží, či prosvícenou kresbou v písku.

S animovaným filmem úzce souvisí loutkové divadlo. Mají společné to, že ožívují neživou hmotu, jsou uměním časoprostorovým a vyžadují kolektivní zpracování. Tím jsem se dostala k dalšímu druhu animace, k loutkové animaci. Loutka pro film se hýbe pomocí kloubků a šikovných rukou animátora. Vše je snímáno vertikální kamerou. Takto bylo v historii české animace vytvořeno nespočet filmů. Nestorem loutkové animace byl bezesporu Jiří Trnka. Vytvořil řadu krásných filmů: *Špalíček* (1947); *Bajaja* (1950); *Staré pověsti české* (1952) ; příběhy dobrého vojáka *Švejka* (1956); *Sen noci svatojánské* (1959) atd.

obr. 3, *Sen noci svatojánské*

Existuje ale také loutka poloplastická, kterou známe především z filmů Břetislava Pojara *Zahrada* a *Pojďte, pane, budeme si hrát*, jehož výtvarník byl M. Štěpánek. Touto loutkou se pohybuje po ploše, tedy je snímána jako ploškový film kamerou horizontální.

obr. 4, *Pojďte, pane, budeme si hrát*

Někteří autoři rádi pracují s různými materiály, také tento způsob animace má svá specifika. Mladý autor Jaroslav Zahradník si našel svůj způsob tvorby a zaměřil se na modelaci s plastelínou. Podařilo se mu tak v roce 1973 animovat postavu, kterou nazval *Hlíňák*. Stejně tak Jiří Švankmajer pomocí hlíny vytvořil v roce 1982 surrealistický film *Možnosti dialogu*, ve kterém dvě hlavy z hlíny znázorňují různé momenty chování lidí při rozhovorech. Povídají si normálně, mazlivě, lichotivě, křičí na sebe, hádají se a vrcholem umění práce s plastelínou je, když se hlavy požírají a zase vyplivují.

obr. 5, *Hlavy*

Hermína Týrlová pracovala s plstí ale animovala také hračky. Břetislav Pojar s Jacquesem Drouinem natočili špendlíkovou technikou v kombinaci s loutkou a barevným nasvícením film *Romance z temnot*.

Další možný způsob animace je ožívování neživých věcí, kterému se říká pixilace. Aurel Klimt tímto způsobem vytvořil film *Easter – Krvavý Hugo* a Jiří Barta *Zaniklý svět rukavic*.

Nejnovější způsob oživení neživých věcí je technika počítačové animace, kdy jsou postavy ale i pozadí vytvářeny v 3D programech, tam jsou také vybarveny a rozpožbovány. Velice známým filmem vytvořeným touto technikou je animovaný příběh zlobra *Shreka* a jeho neúnavného upovídáného přítele oslíka,

princezny Fiony, saně a mrňavého krále Farquaada, jejich přátel i nepřátel, kteří mají vlastnosti skutečných osob americké kulturní i politické scény a v nadsázce ztvárňují jejich charaktery.

obr. 6, Shrek

V Čechách zatím podobným stylem vznikají maximálně videoklipy a videohry, ale na září letošního roku se chystá premiéra 3D filmu *Kozí příběh*. „Vždycky se mi líbily strašidelné knížky Václava Cibuly,“ vysvětluje režisér, scenárista a výtvarník Jan Tománek, proč si jako námět zvolil zrovna pražské pověsti. Z nich si vybral tři legendy a z těch jenom základní motivy a se spoluscenáristou Davidem Slámou je zasadili do nového příběhu venkovského chasníka Kuby a užvaněné Kozy. Ti se vydají do města za prací a přimotají se tu ke stavbě Karlova mostu či pomohou mistru Hanušovi se Staroměstským orlojem. Celým filmem se navíc proplétá postava zákeřného studenta z Faustova domu, který upsal duši ďáblu.¹⁵ Škoda jen, že autoři nezkusili být alespoň trošku originálnější a místo podobného charakteru užvaněného oslíka ve *Shrekovi* a užvaněné kozy v *Kozím příběhu* nepoužili jinou, neotřelou postavu, kterou by se diváci nesnažili porovnávat.

¹⁵ http://www.premiere.cz/clanek/3170/kozi_pribeh_8211_povesti_stare_prahy.html

obr. 7, Kozí příběh

3.2 Loutkové Fimfárum

Na začátku byl Jan Werich, který vymyslel, napsal a později i namluvil několik pohádek. Z nich si animátorka a režisérka Vlasta Pospíšilová vybrala dvě povídky *Lakomá Barka* (1986) a *Až opadá listí z dubu* (1991) a rozhodla se je natočit spolu s výtvarníkem Petrem Pošem. Následoval filmový přepis dalšího příběhu *Splněný sen*, který se stal součástí souboru pěti příběhů celovečerního *Fimfára Jana Wericha* (2002). Kromě již zmíněných obsahoval projekt, na kterém spolupracovala režijně Vlasta Pospíšilová s Aurelem Klimtem, ještě téměř hororový příběh *Franta nebojsa* a hodně vtipné *Fimfárum*, což naznačuje i mluvený úvod Jana Wericha, ve kterém popisuje cestu do Nejedál, kam se dostaneme přes Důvěřov, Vejtahy do Samochval, odtud přes Tůdlety a Támhlety až do Horních Dedál, přes Dolní Dedál do Nejededál.¹⁶

O výtvarné zpracování se postaral Martin Velíšek, jehož tvorba s typickou nadsázkou a vtipem mně přitahuje už od dob, kdy začínal kresebně pojednávat alba hudební skupiny *Už jsme doma*; nebo připravoval různé plakáty např. na *Žižkovský masopust*; oslovil mně také jeho soubor kreseb *Lyžaři*, ve kterých nazí lidé stojí na lyžích a opalují se, nebo v nich skáčou do vody; nebo jeho ilustracemi vyvedená kniha *Babička*; či animovaný film Aurela Klimta *O kouzelném zvonu*, na kterém se M. V. výtvarně podílel. Zajímavé je, že na tvorbu Martina Velíška jsem opakovaně narazila docela náhodou, ale dnes už vím,

¹⁶ WERICH, J.: *Fimfárum Jana Wericha: 9 filmových pohádek*, s. 66

že kdyby nebyl tak skvělý výtvarník, nebude se ta náhoda opakovat.

Vynikající je ve *Fimfáru* také velmi specifická hudba Petra Komára, který v něm hraje na pozoun.¹⁷

Úryvek z příběhu *Fimfárum*:

...Měsíček svítil a na mělčinách to šplouchalo. Ryby se třely. Hřbetní ploutvičky se nad vodou tetelily ...a nad tím vším sedí Čochtan na vrbě a usmívá se. Prst na rtech, kývá na kováře a šeptá: „*Tiše! Řekou proudí láska... chceš něco?*“ „*Fimfárum chci,*“ povídá kovář. „*Jestli chceš rybám kazit svatbu, ty nemehlo...*“ „*Nechci, Fimfárum chci*“ a kovář se mu zase svěřil. „*To neznám,*“ povídá Čochtan, „*co by to mohlo bejt, to mě samotnýho zajímá.*“ „*Čerti vědí, co to může bejt,*“ povídá kovář. „*No vidíš, když čerti, tak čerti, ty jednoho znáš, zeptej se ho!...*“¹⁸

obr. 8, *Fimfárum*

V únoru 2006 následovala premiéra druhého dílu přeepsaných příběhů *Fimfárum 2*, kde byli ke spolupráci přizváni ještě režisér Břetislav Pojar k příběhu *Paleček*, výtvarno Pavel Koutský a Jan Balej k příběhu *Moře, strýčku, proč je slané?*. Aurel Klimt ve druhém díle spolu s výtvarníkem Martinem Velíškem ještě

¹⁷ hudební ukázky: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/fimfarum/fimfarum1/frames.html>

¹⁸ úryvek z Fimfára: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/fimfarum/fimfarum1/frames.html>

připravil *Tři hrbáče z Damašku* a Vlasta Pospíšilová opět s Petrem Pošem *Tři sestry a jeden prsten*.

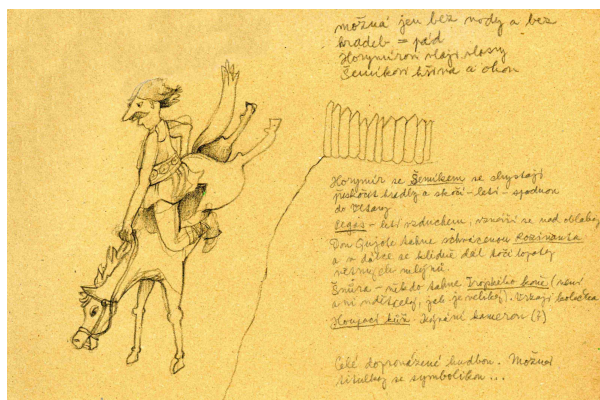
Při srovnání *Fimfára 1* a *Fimfára 2*, musím zdůraznit, že ačkoliv každý příběh zpracovával jiný výtvarník, vždy jedinečným způsobem, všechny spojuje osobitý humor Jana Wericha. Mohla bych se na ně dívat stále dokola a pokaždé bych v nich našla něco nového. Co do počtu hotových příběhů jsme na čísle devět a v současné době je před dokončením další, závěrečný díl *Fimfárum 3*, který by měl obsahovat pohádky *Král měl tři syny* (ve filmu pod názvem *O kloboučku s pérem sojčím*); *Rozum a štěstí* (na kterém by měl spolupracovat Jan Balej) a *Jak na Šumavě vyhynuli obři*. Tentokrát Vlasta Pospíšilová oslovila kromě Petra Poše dva mladé animátory Davida Súkupa a Lenku Křížovou.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

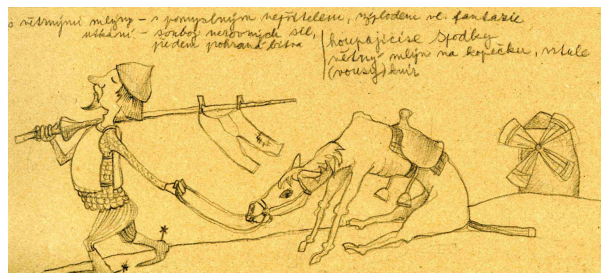
4 PŮVODNÍ NÁMĚT

Původním námětem a hlavními postavami této práce byli Horymír a jeho bájný kůň Šemík. Vlastně ani nevím proč, prostě se mi jejich skok z Vyšehradské skály vetřel do mysli, totiž do snu. Líbila se mi ta představa volného pádu, hrdinský skok, kterým Šemík zachránil svého pána před jistou smrtí. Sám na následky skoku ale zahynul. Podobnou symboliku nese také Pegas, mytologická postava okřídleného koně, který létá hlavou v oblacích a koná podivuhodné a hrdinské činy. Pohyb křídly a samotné vznášení se vzduchem ve mně vzbuzuje pocit klidu, snění a tak trochu volnomyšlenkářství. Takový snílek je jistě Don Quijote de La Mancha, který se svou Rozinantou vede boj s větrnými mlýny, tedy s pouhým výplodem své fantazie a v tomto souboji je vždy předem poražený. Dalším bájným koněm, který představuje určité tajemno je obrovský dřevěný kůň, v jehož útrokách byli ukryti bojovníci při dobývání Tróje. Trojský kůň měl kolečka a bojovníci jej na bojiště přitáhli pomocí provazu. Ačkoliv byl vysoký jako nejvyšší hradby města, připomíná mi dětskou hračku, kterou děti za sebou tahají na provázku. Anebo se na ní houpají. Houpaní je pohyb na místě a nikam se jím nedostaneme. Můžeme se houpat donekonečna.

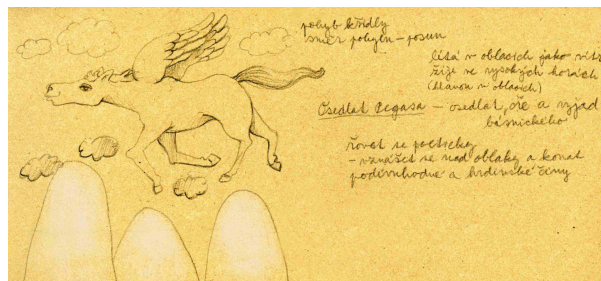
Vzhledem k tomu, že se má původní představa začala ubírat jiným směrem, než znělo zadání bakalářské práce, přehodnotila jsem výběr podkladu pro její zpracování, který padl právě na povídku *Stelnej sedlák* od J. Š. Kubína. Z původního námětu mi zbyl jen sen a kresby.

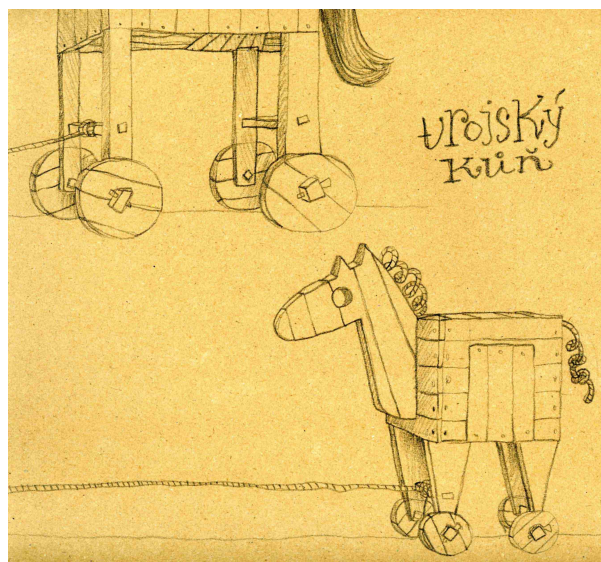
obr.9, skica č. 1

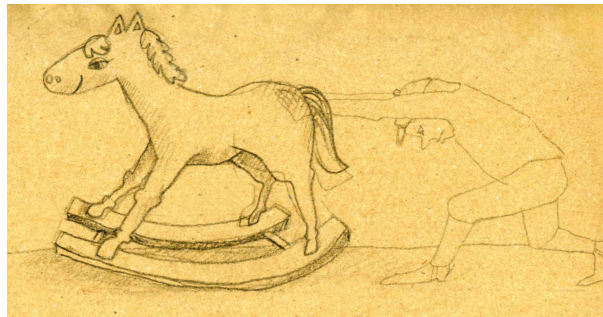
obr. 10, skica č. 2

obr. 11, skica č. 3

obr. 12, skica č. 4

obr. 13, skica č. 5

5 NÁMĚT

5.1 Stelnej Sedlák

Vybrat jednu dobrou Kubínovu povídku nebo poudačku z tisíce je velmi těžké. Ne snad proto, že by těch dobrých bylo málo, spíš naopak. Zvolila jsem alespoň jeden soubor, knihu *Strakatý máslo*, která jich i tak obsahuje desítky. Klíčem užšího výběru bylo minimum vulgárních slov použitých v textu, což v tomto případě nebyl zcela lehký úkol. Nakonec bych ale řekla, že se mi to povedlo. I když příběh *Stelného sedláka* je jaksí barvitější, snad to nejsprostší slovo v něm, které souvisí s diagnózou nemoci, nikoho neurazí.

Je to vo dědouský bábě, co byla dochtorka, z vody hádala lidem, říká se i chcankářka. Tak byl mladej hospodář, voženil se, a porátej mu nebylo kale, bříše se mu to jen překulovalo. Tak zved'al vo milý dochtorce, že každému pomože, a že teda k ní taky pude. Flašku si toho, tý svý vody vzal, a bere se k Dědovu. Dědou je za Vostaši. Šel tam vokolo chalupy a přišlo mu ít na záchod. Tak si tu flašku pověsil venku. Děuka zatím byla u krav, chlú byl zrouna naproti a vidí flašku. No myslá si, že to má někdo pro žizeň, milou flašku vylila, krávě i nastavil, a zas na to místo s ní na řebík. Tak milej sedlák flašku zas vzal, a bere se k ty bábě. Tam bylo mnoho lidu, musel čekat, až na něj došlo. Bába poudá:

„No, máte něco sebou?“

Podal ji tu flašku. Dochtorka i prohlíží, třepá proti světlu, a poudá:

„Vám nemožu pomoct!“

„No co by to bylo?“

„Vý ste stelnej, ste v polovici, budete mít týle, na to nemám žádnou meducínu.“

Ten se zarazil, hloupej byl, no necháme ho při ty hlouposti. Bába myslá, že ji má za blázna, tak mu to dobře řekla. Sedlák přijde domu, byl smutnej, žádnýmu neřek nic, aby to nepřišlo mezi lidi, že by se mu smáli. No žena pořád na něm sedí, co s nim je, tak ji to přeci řek. Žena kroutí, to že věc ani nemožná. Tak nařikal eště víc:

„Už je to nápodobný, a čas bude kolem. Pořid' mi něco jíst, já puđu do lesa, aby nikdo neved'al.“

Šel do lesa, až se pustil k Štulcnavě, a tam pěkně do houštiny, smrknutim to bylo. Ted' tam vidí, voběšenej visí na stromě. Měl na sobě nový boty, a že je litoval, slík, ale noha vostala v botě. No bylo mu tadyk smutno, tak šel, až na kraji lesa byla chalpa, střech ji šla až po samou zem. Tak šupy tam, že vostane až do rána, a týle by tam nechal. Byla tam Němkyně, a jak ho Zhlídla, poudá:

„Wor is 'n da!“

„Übr nacht, da hats niš.“

Příde taky Němec, a vona mu to vypravuje. No vid'al, že to slušnej člověk, tak ho nechali ve sednici, a eště dali něco k večeři.

„Wo wembr übr nacht?“

No, za kamny bylo prázdno, tak si tam leh, a boty postavil vedle sebe. Usnul š'asně. Ty lidi čekali právě telátka. Slyšej chlivě řvát, tak starej na ní:

„Du štíha uf, kcholb krágn.“

Týle dostali. A němci maj módu, že takový týle daj do sednice.

„Tak kam s tim?“

„Tuhle na slámu k tomu člověku.“

Pak si zas lehli a usnuli. Ten k ránu procejt a vidí černou štrýmku vedle sebe:

„Inu ani sem nic necejtil, a týle tu!“

Skoro ho tam litoval, pěkná jalouka to byla, že by ji moh vodstavovat. No ale Němec se vtom hnízdí na posteli, tak popad fileček, a tiše dveřmi se vykrad. I boty tam nechal a domu, jen se potil. Ty lidi procejtli, a koukaj:

„Jen se podivej, chlap pryč, a boty nám tu nechal.“

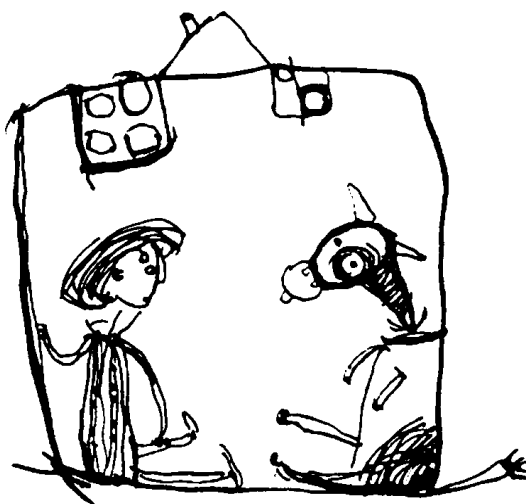
Koukaj, a vona noha po kolena v botě.

„Ježiš Marjánkou, snad to týle toho člověka nesežralo! To bychme měli eště potahování.“

„Inu to by už mohlo bejt!“

Tak hned pro řezníka, a týle nechali zabit. Koukaj na vokruži, jestli tam nic není. Ale nebylo nic, a řezník poudá:

„Týle bylo zdravý, to ste mohli vodstavovat.“

obr. 14, Stelnej sedlák

5.2 Zpracování námětu

Námět nabízí několik možností realizace. Pro animované zpracování bych volila ze dvou variant, tedy papírkové nebo loutkové. Vzhledem k mým zkušenostem s animací by připadal v úvahu papírek. Umím si představit animaci podobnou té, kterou Jiří Trnka použil ve *Fimfáru* u *Pohádky o rybáři a jeho ženě*, která je v podstatě postavená především na výrazném hlase a osobitém podání Jana Wericha. Pohádka je vytvořena kamerou nasnímanými a následně sestříhanými ilustracemi.

Láká mně symbolika kramářských písní, které nemají k poudačkám daleko, a také malebnost starých plechových střelnic, ve kterých se po zásahu ránou rozhýbal kovář a mlátil kladivem do kovadliny. Umím si představit, že by dochtorská bába třepala sklenicí a sedlák koulel očima, nebo by se v tmavém lese pohupovaly nohy oběšence, Němkyně se natřásala, řezník sekal sekáčkem... a vypravěč by měl v ruce ukázovátka a ukazoval by na obrázku (storyboardu)

postupně okýnko po okýnku celý příběh, nebo by mohl listovat v obrázkové knize a svým hlasem obrázky doprovodit.

5.3 Obrázkový scénář

...mladému hospodáři stále nebylo dobře,
bolelo ho břicho...

...doslechl se o doktorce, která hádala
z vody, říkalo se jí i „chcankářka“. Vzal
tedy „flašku tý svý vody a jde
k Dědovu“...

...ve Vostaši se mu u chalupy chtělo jít
na záchod, pověsil flašku venku
na hřebík...

...děvečka od krav uviděla flašku, myslela si, že to má někdo na žízeň, tak flašku vylila, krávě podstrčila a zas jí vrátila...

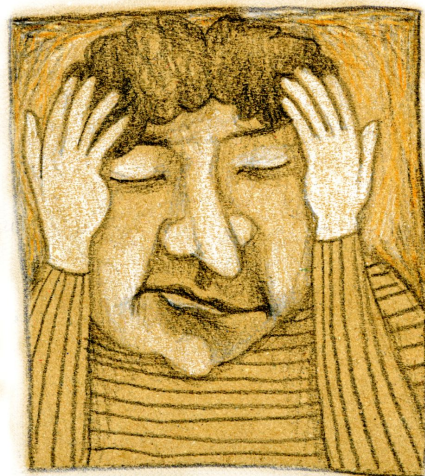
...sedlák vzal flašku a jde k bábě, tam bylo plno lidí, musel čekat až na něj dojde řada...

...když na něj došla řada, podal flašku bábě a ta mu řekla, že se mu narodí tele a na to není lék...

...bába si totiž myslela, že jí má za blázna. Sedlák šel tedy domů, byl smutný, nikomu nic neřekl...

...žena se ho ale neustále vyptávala, co s ním je, tak jí to řekl, kroučila hlavou a že to není možné. „Už to tak, a brzy bude čas... připrav mě nějaké jídlo, půjdu do lesa...“

...šel do lesa a k Štulcnavě do houštiny, už se smrákalo...

...a najednou vidí – „voběšenec“, měl
na sobě nový boty...

...tak je sundal, ale noha zůstala v botě.
Bylo mu smutno, tak šel na kraj lesa
až došel k chalupě...

...byla tam Němkyně a povídá:
„Wor is'n da!“
On na to: „Übr nacht, da hats niš.“

...přijde taky Němec
a ona mu to vypravuje.
Viděli že je to slušný
člověk, tak ho nechali
v sednici a ještě dostal
večeři a nabídli mu
nocleh...

...leh si za kamna a usnul, boty
postavil vedle sebe...

...v noci se narodilo na statku tele a
němci ho dali do světnice
k sedlákovi, lehli si a usnuli. Sedlák
se ráno nestačí divit...

...sebral se a tiše odešel, nechal tam jen boty a spěchal domů. Němci se probudili a uviděli nohu v botě, mysleli si, že chlapa sežralo tele a rozhodli se, že ho nechají zabít...

...přišel řezník, koukají do břicha, ale nic nenašli. Řezník jim ještě řekl, že to bylo náramně zdravý tele.

5.4 Typy postav

obr. 15, 16, 17, postava mladého hospodáře, doktorské báby a Němkyně

obr. 18, 19, 20, postava děvečky od krav, ženy hospodáře, Němce

obr. 21, postava řezníka

ZÁVĚR

Zřejmě každý, kdo řeší nějaký úkol, který je pro něj částečnou neznámou, přes všechno, co tomu obětoval a kolik času věnoval vyhledávání nových informací, mi dá za pravdu, že to stálo za to. Měla jsem možnost alespoň na chvíli jít nevyšlapanou cestou, která myslím byla, jak to bývá v pohádkách, ta pravá. Přiznám se, že ještě nedávno jsem netušila, kdo J. Š. Kubín je. O to víc jsem ráda, že jsem měla možnost ho alespoň trochu uvést v povědomí i těm, kteří tuto práci četli. Myslím si, že potenciál jeho poudaček čeká na znovuoživení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [0] VŠETIČKA, Fr.: *Josef Štefan Kubín*; Československý spisovatel, 1980, s.132
- [2] WERICH, J.: *Fimfárum Jana Wericha: 9 filmových pohádek*; Albatros, 2006, s.140, ISBN 80-00-01612-5
- [3] ULVER, S.: *Animace a doba* : sborník textů z časopisu Film a doba 1955 – 2000; Praha: Sdružení přátel odborného filmového tisku, po r. 2000 , s. 398
- [4] DUTKA, E.: *Scénáristika animovaného filmu*; Minimum z historie české animace, AMU Praha, 2006, s.137, ISBN 80-7331-069-4
- [5] KUBÍN, J. Š.: *Strakatý máslo*; ilustr. Štěpán Dančo , Mat' a 1997, s. 354, ISBN 80-86013-25-1
- [6] JECH, J.: *Na Vaši radost Josef Štefan Kubín*; Kruh Hradec Králové, 1985, s. 432
- [7] KUBÍN, J.Š., WERICH, J.: *Jan Werich vypráví pohádky a povídky*, [CD]; Supraphon Music a.s., 2007, SU 5830-2

SEZNAM OBRÁZKŮ

obr. 1, HABARTOVÁ, A.: *Čarodějné pohádky* [TV seriál]; Dostupné z:
<http://www.fdb.cz/filmy-fotogalerie-21886/39936-carodejne-pohadky-1-7-dil.html>

obr. 2, HABARTOVÁ, A.: *Čarodějné pohádky* [TV seriál]; Dostupné z:
<http://www.fdb.cz/filmy-fotogalerie-21884/39936-carodejne-pohadky-1-7-dil.html>

obr. 3, TRNKA, J.: *Sen noci svatojánské*; foto: Encyclopædia Britannica Online,
30. prosince 2007; Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/content/view/4019/57/>

obr. 4, DUTKA, E.: *Scénáristika animovaného filmu, Minimum z historie české animace; Pojd'te , pane, budeme si hrát*, obrazová příloha; AMU Praha, 2006,
s.137, ISBN 80-7331-069-4

obr. 5, DUTKA, E.: *Scénáristika animovaného filmu, Minimum z historie české animace; Hlavy*, obrazová příloha; AMU Praha, 2006, s.137, ISBN 80-7331-069-4

obr. 6, ADAMSON, A.; JENSON, V.: *Shrek* [online]; Bontonfilm 2001;
Dostupné z: <http://filmfoto.osobnosti.cz/shrek-116733>

obr. 7, TOMÁNEK, J.; SLÁMA, D.: *Kozí příběh* [online];
Dostupné z: <http://www.kozipribeh.cz/>

obr. 8, KLIMT, A.: *Fimfárum* [online]; ilustr. Martin Velíšek; Maurfilm 2001;
Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/specially/fimfarum/fimfarum1/frames.html>

obr. 9 - 13, LINDENTHALOVÁ, D.: skicy k původnímu námětu, 2008

obr. 14, KUBÍN, J. Š.: *Strakatý máslo*; ilustr. Štěpán Dančo , Mat'á 1997, s. 354,
ISBN 80-86013-25-1

obr. 15 - 21, LINDENTHALOVÁ, D.: typy postav obrázkového scénáře, 2008